

Lingua nostra.
Modificare i reformă

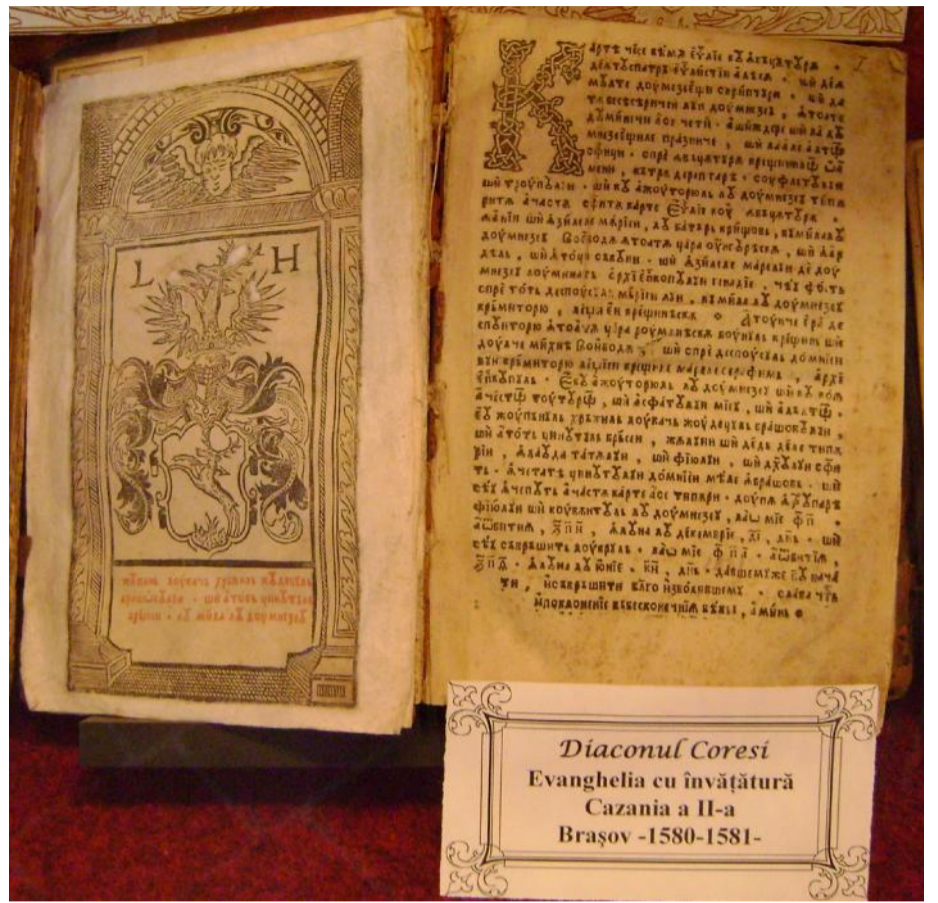

Constantin Mărcu an

(continuare din pagina 3) Iată de ce trebuie să excludem din start orice motivație de ordin etimologic. Nu putem scrie o dată î, apoi să admitem excepții, mai ales de ordin extralingvistic scriind â. Și invers. Nu există motiv științific să redăm același sunet cu două grafeme diferite. În primul rând, fonemul â / î [y] are în română o singură variantă: velară, posterioară. El a rezultat dintr-o vocală care în latină era urmată, în general, de o consonantă nazală, n

sau m, în silabă accentuată sau neaccentuată:
QUANDO > când,
FONTANA > fântână,
TENER > tânăr etc. Chiar și în cuvinte străine: gond > gând, rendü > rând etc. Într-o etapă anterioară epocii moderne, acest sunet se pronunța asemănător vocalei ă. Deci, am avea linia de evoluție: CANEM > căne > câine, INTRO > ăntru > întru etc. Dovada că așa s-a pronunțat într-o fază anterioară nouă sunt cele trei cuvinte: **mănușă** nu **mânușă**, **lumânare** nu **lumânare**, **mănăstire** nu **mânăstire**. Aceasta e descrierea diacronică a vocalei â, în linii mari, și acesta este criteriul științific care ar trebui să stea la baza grafierii sunetului în discuție și nu alte motive care vin să complice lucrurile. După ce ortografia din 1953 a exagerat unele „aspecte” slave, mai bine-zis non-latine ale limbii noastre, absolutizând pe î, ulterior cineva și-a adus aminte că suntem totuși români, și s-a revenit la â în familia cuvântului „român”. De fapt, acel cineva și-a adus aminte de **tradiția culturală**. În realitate s-a întredeschis ușa etimologiei. În anii '80 Adrian Păunescu propunea revenirea la â, în mod tradițional, dar din alte motive, decât științifice: limba română părea mai „plină” și â mai... rotund (Sic!).

Azi unele publicații sau edituri nu recunosc autoritatea Academiei și continuă să scrie după vechea regulă ortografică. Consecințele: „**întâmpină** > **preântîmpină** / **preântîmpină**, **vîănător** sau **vânător** etc. Noi

propunem să se țină cont de criteriul științific și, în același timp, să se scrie cu același grafem peste tot: â nu î. Deci: **fântână**, **când**, **gând**, **stăpân**, dar și **ân** care nu se confundă cu **an**, nici cu **in** etc. Altfel spus, să respectăm tradiția prin... încălcarea ei pentru a adopta o ortografie solidară/unitară. Caracterul **solidar** și bazat pe **criterii științifice** trebuie să fie trăsătura de bază a ortografiei românești. Vom realiza astfel unitatea semnului de bază între cele două foneme „problematic” ă și â, cu individualizarea semnelor diacritice. Pe de altă parte, nimeni nu a pus vreodată problema scrierii sunetului ă, așa încât acesta îl poate atrage efectiv pe celălalt: ă ≠ â. Totodată procurăm satisfacție și aspectului afectiv al ortografierii unor cuvinte (român).

Revenirea la scrierea cu două semne diferite pentru același sunet â [y] este, cum ar spune Caragiale, un moft, și un arbitrar fără nici o bază științifică. S-ar lăsa astfel din nou deschisă problema scrierii fonetice sau... etimologice.

Pagina 5 (Poarta Schei):

Alexa Gavril Băle,
Limba în care ne na tem
Nicoară Mihali,
Jargonul Vavilonului

Traseul de lectură:

